

Vad är nymalthusianismen?

Vem var Josephine Butler?

Kan en man vara feminist?

FRÅGA HJÖRDIS!

Hjördis Levin är en av Sveriges främsta experter på kvinnohistoria. Hon är sedan länge medlem i SKV.

I maj utkom hennes bok "Testiklarnas herravälde" på bokförlaget Akademilitteratur.

När någon frågar mig om ämnet för min doktorsavhandling brukar det gå till ungefär så här: Jag svarar att jag forskar om Nymalthusianismen i Sverige på 1880-talet.

Vadå? Vad är nymalthusianismen?

Jo, det var en rörelse som utgick från Malthus. . .

Vem är Malthus?

Det var en engelsk präst och nationalekonom som levde i England och i slutet av 1700-talet publicerade en bok som väckte stort uppseende i hela Europa. Boken handlade om att folk borde vänta med att skaffa barn tills de kunde försörja dem. De borde vänta med att gifta sig tills de hade råd att bilda familj.

Malthus rekommendation väckte starka protester från många olika håll. En del ansåg att han ställde alldeles för stränga krav på de svaga människorna. I stället borde man lära dem att använda preventivmedel så att de kunde ha sexuellt samliv, men undvika önskade följder.

Det var förespråkarna för den riktningen som kom att kallas nymalthusianer. De höll nämligen med Malthus i allt — exempelvis att befolkningen i ett land måste anpassas till det landets befintliga näringsmedel — utom att de rekommenderade användningen av preventiva medel och metoder i stället för uppskjutna äktenskap. De tillförde således något "nytt" till malthusianismen och därav kom namnet "nymalthusianism".

När jag har kommit så långt i mina förklaringar över mitt avhandlingsämne brukar den jag pratar med nicka instämmande. Jo, det där kände man ju till. Födelsekontrollrörelsen är ju bekant om inte annat så genom Elise Ottesen-Jensens verksamhet. Och RFSU har ju alla hört talas om.

Men att de här idéerna uppkom så tidigt som på 1880-talet i Sverige är det inte många som vet och inte heller att de möttes med ett starkt motstånd bl a av den tidens kvinnorörelse.

Om jag så går vidare i redogörelsen och berättar om de kvinnor som protesterade mot nymalthusianismen och säger att "abolutionisterna" hade helt andra målsättningar än nymalthusianerna och att de därför kom i konflikt med varandra, kommer frågan: Vad är abolutionisterna? Jo, det var en rörelse som leddes av Josephine Butler. . . Vem är Josephine Butler?

Och så måste jag förklara att hon var en engelsk prästhustru som var starkt engagerad i kvinnorörelsen och särskilt gick in för att rädda prostituerade kvinnor och att förmå männen att för-

bättra sitt sexuella beteende och sluta överge kvinnor som de gjort med barn.

Vad jag vill säga med det här är att de historiska kunskaperna i sådana frågor som vi tycker borde vara självklart att alla borde veta något om är så gott som obefintliga. Och det är inte alls underligt. I skolorna får vi inget lära oss om de kvinnor som gick i täten för stora folkrörelser i hela västvärlden: nykterhetsrörelsen, bildningsrörelsen, rörelsen mot sexuellt förtryck.

När jag för några år sedan åtagit mig att revidera uppslagsverket Focus i avseende på artiklar om kvinnor upptäckte jag att så gott som alla filmstjärnor var, visserligen knapphändig, men dock nämnda, medan de flesta kvinnor som stått i ledningen för exempelvis rösträttsrörelsen inte alls fanns med. Det fåtal som tagits in i Focus omnämndes på grund av andra insatser de gjort, exempelvis som pedagoger eller författare medan deras feministiska verksamhet kom med i en bisats. Sällan angavs konkret vad de utträttat i den vägen utan svepande ordalag som "betydelsefull i kvinnorörelsen" fick räcka.

Hustrur till "stora män" fanns oftast med, men då alltid i egen skap av just hustrur till "stora män".

Höjden av okunnighet råkade jag emellertid ut för när jag skulle hålla föreläsningar på Kvinnocentrum i Stockholm, om tre på sin tid kända kvinnosakskvinnor och läkare. En av dem var Sveriges första kvinnliga läkare Karolina Widerström. I DN:s "På stan" läste jag till min förvåning att de tre, för mer än femtio år sedan avlidna damerna, skulle närvara vid min föreläsning!

Den här historiska okunnigheten har vi tänkt råda bot på genom att öppna en frågespalt. Skriv till Hjördis Levin, Vi Männskor, Solidaritetsrörelsernas hus, Barnängsgatan 23, 116 41 Stockholm eller ring 64 88 61 mellan 8.00—10.00 och fråga om det Du undrar över. Fråga om personer, organisationer, årtal och begrepp. Exempelvis: Vem var Susan B Anthony? När bildades den första socialdemokratiska kvinnoklubben i Sverige? Vilket år kom Berta von Suttners bok "Ner med vapnen" ut?

Ställ gärna frågor av den här typen: Kan en man vara feminist? Ja, formulera dig hur du vill och om vad du vill och jag skall med glädje kasta mig över frågan. Klarar jag inte svaret ensam så vänder jag mig till andra och söker hjälp.